

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАРМАЦІЇ

канд. фармац. наук, доцент Рогуля О.Ю.
Національний фармацевтичний університет

Пріоритетним напрямком у фармації, що підвищує ефективність виробничо-збутової діяльності та дозволяє прогнозувати тенденції ринку лікарських засобів і можливості фірми концентрувати ресурси на перспективних напрямках розвитку виробництва, є іноваційна політика. В основу іноваційної діяльності покладено поєднання продуктових, технологічних та організаційних нововведень, що є ключовим елементом конкурентної боротьби. З метою удосконалення іноваційної активності суб'єктів вітчизняного фармацевтичного ринку та обґрунтування рішень в галузі інноватики проведено дослідження впливу сучасних умов формування ринку на тенденції в іноваційній діяльності у фармації.

За оцінками міжнародної аналітичної компанії «IMS Health консалтинг», у 2013 р. обсяг світового фармацевтичного ринку досяг 971 млрд. дол. США і прогнозується, що у 2017 р. його обсяг складе понад 1,2 трлн.дол. Отже, світовий фармацевтичний ринок має постійну тенденцію до зростання, функціонування якого характеризується низкою тенденцій, що й обумовлюють підходи до формування іноваційної політики у галузі. Такими тенденціями є:

- зростання споживання лікарських препаратів, чітке виділення терапевтичних груп, що визначають зростання ринку;
- зміщення джерел укрупнення глобального фармацевтичного ринку в бік ринків, що розвиваються;
- реформування систем охорони здоров'я та прийняття регуляторних заходів, спрямованих на стримування зростання витрат на медикаментозне забезпечення в системі охорони здоров'я;
- зростання ролі персоналізованої медицини, що передбачає ретельну діагностику та індивідуальний підбір терапії;
- лідирування на ринку компаній, що інвестують в R&D, а також розробку субстанцій, отриманих за рахунок використання нових технологій виробництва (зокрема, біотехнології);
- використання нових технологій і створення нових лікарських препаратів з прицільним механізмом дії;
- конкурентна боротьба фармкомпаній за перспективний сегмент генеричних препаратів;
- консолідаційні процеси на фармацевтичному ринку (збільшення кількості угод зі злиття та поглинання (M&A-угоди);

- зростання інвестиційної привабливості компанії, що займаються сучасними технологіями (біотехнологіями), а також розробкою і виробництвом новітніх діагностичних систем;
- диверсифікація діяльності фармацевтичних компаній;
- впровадження політики ціноутворення, спрямованої на встановлення порогових цін на лікарські засоби тощо.

Інноваційний розвиток та удосконалення продукції і технології з метою підвищення технологічної результативності виробництва дають змогу фармацевтичним підприємствам вистояти у конкурентній боротьбі та поширити вплив на окремі сфери ринку. Результати дослідження свідчать, що пріоритетом у створенні нових препаратів, повинні стати ліки, що належать до провідних терапевтичних областей застосування, прогноз обсягів продажу яких на світовому ринку наведено в таблиці.

Таблиця 1 — Провідні терапевтичні області та прогноз їх обсягів продажу

Терапевтична область	Прогнозований обсяг продажу, млрд. дол.
Цукровий діабет II типу	41,43
Артеріальна гіпертензія	24,20
Ревматоїдний артрит	23,52
ВІЛ-інфекція	21,28
Гепатит С	21,2
Розсіяний склероз	20,88
Астма	16,09
Гіперліпідемія	15,44
Рак молочної залози	13,39
Хронічна обструктивна хвороба легень	11,77

Впровадження всіх видів інновацій має практичне значення в сучасних умовах та сприяє створенню принципово нових лікарських засобів, ефективному проведенню маркетингових комунікацій та забезпечує прибуткову діяльність підприємству. На світовому ринку в останні роки відмічається суттєва різниця у кількості зареєстрованих інноваційних продуктів. Так, у 2013 р в ЄС було схвалено набагато більше нових молекул, ніж у США. Зокрема, Європейське агентство з лікарських засобів (European Medicines Agency) у 2012р. схвалило 57 нових молекул, у 2013 р. — 81, тоді як Управління з контролю за харчовими продуктами і лікарськими засобами США (FDA) схвалило 39 молекул у 2012 р. та 27 нових молекул — у 2013 р. Встановлено, що інноваційна політика фармацевтичних підприємств при впровадженні продуктових інновацій, якими є нові ЛЗ, включає такі напрями: розроблення препаратів з новими фармакологічними субстанціями; створення модифікацій відомих лікарських препаратів з новим шляхом введення в організм, а також з принципово новим

підходом щодо дозування; створення ЛЗ зі зміненою технологією отримання фармакологічних субстанцій без зміни типу та складу лікарської форми та на основі ресинтезованих фармакологічних субстанцій (за відомою технологією); створення комбінованих лікарських препаратів, які містять дві або більше відомих фармакологічних субстанцій тощо.

Перспективним напрямом розвитку інновацій є поповнення продуктової лінійки за рахунок М&А-угод. Слід зазначити, що у структурі М&А-угод, що відбулися на світовому фармацевтичному ринку, за стратегічними напрямами першість (41,0%) належить угодам, метою яких є поглинання продуктів, що розробляються. Наступними у структурі угод є поглинання продуктів, які вже знаходяться на етапі входження на ринок, та географічна експансія (відповідно 31,0% та 14,0% угод). 8,0% угод належить консолідаційним процесам, метою яких є викуп акцій, а ще 6,0% угод — спрямовані на збільшення ринкової частки.

Угоди зі злиття та поглинання дозволяють підтримати виробників оригінальних препаратів після закінчення терміну дії патентного захисту. М&А-угоди сприяють розширенню присутності компаній на нових ринках та дають можливість опрацювати нові технологічні платформи. Виробники препаратів-генериків завдяки таким угодам формують нові бізнес-моделі і впроваджують диверсифіковані та інтегровані моделі діяльності.

Сучасним напрямом на світовому ринку є збільшення обсягу коштів, що вкладаються в М&А в біотехнологічні сфери. Значно підвищився інтерес до отримання прав на маркетинговий супровід нових лікарських засобів за таким терапевтичним напрямами, як злоякісні новоутворення, лікування гепатиту С, запальні та аутоімунні захворювання.

Таким чином, проведений аналіз дозволив виявити інноваційні тенденції у фармацевтичній галузі, серед яких стратегічно важливими є розробка продуктових інновацій, консолідація фармацевтичних компаній та створення стратегічних альянсів та ін.

Література: 1. Мнушко, З. М. Науково-прикладні підходи до оцінки інноваційної діяльності фармацевтичного підприємства / З. М. Мнушко, О. Ю. Рогуля // Актуальні проблеми економіки, менеджменту, маркетингу : Матер. VII міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 10-11 лют. 2012 р. – Львів : Львівська економічна фундація, 2012. – С. 125-126. 2. Шелепко С. Заглядывая в будущее: блокбастеры и перспективные R&D-новинки 2015 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.apteka.ua/article/320463>. 3. Щеголь С. Крупнейшие М&А-сделки на мировом фармрынке в 2012 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.apteka.ua/article/247469>. 4. Stoehr U. Мировой фармацевтический рынок 2013: «Быстрее, выше, сильнее» – [Електронний ресурс]. – Режим доступа :

[http:// www.apteka. ua /article/288827](http://www.apteka.ua/article/288827)